

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕФЕКТИВНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Р.П. Косодій, канд. екон. наук, доц.,

А.О. Бондаренко, Сумський національний аграрний університет

Формування фінансового ринку в сільській місцевості має критичне значення для довгострокового економічного зростання і зменшення рівня бідності. Розвинута фінансова інфраструктура сприяє підвищенню рівнів продуктивності, доходів і продовольчої безпеки. Сьогодні ж сфера діяльності фінансових посередників у сільській місцевості обмежується, як правило, підприємствами з диверсифікованими джерелами доходів і низькими рівнями ризику. Взагалі вчені ідентифікують три основні причини існування неефективних фінансових ринків: високі коваріантні ризики, асиметричний розподіл інформації та трансакційні витрати.

У сільській місцевості формальні фінансові посередники знаходяться у не вигідному конкурентному становищі порівняно з неформальними постачальниками фінансових послуг, адже банківські процедури, спрямовані на зменшення кредитних ризиків, а також складнощі у плані фізичного доступу до об'єктів застави є своєрідними бар'єрами входу для селян. Іншим суттєвим обмеженням активності формальних фінансових установ у сільській місцевості є високі витрати на отримання інформації про розосереджених клієнтів, тоді як неформальні фінансові посередники, з огляду на географічну наближеність і сформовані соціально-економічні відносини, мають переваги у плані отримання інформації та менеджменту трансакційних витрат (основними причинами яких є незадовільна інфраструктура, відсутність традиційних форм застави, неефективні механізми виконання контрактів). Все це у поєднанні з макроекономічною нестабільністю (що позначається, зокрема, на відсоткових ставках) і відсутністю ефективних інструментів ризик-менеджменту робить не вигідним довгострокове кредитування. Саме тому традиційними є короткострокові позики з частими регулярними виплатами, які не враховують сезонний характер агровиробництва.

Відсутність довгострокового кредитування також є основним обмеженням для диверсифікації економічної активності в сільській місцевості, що уповільнює розвиток секторів, які здатні генерувати зайнятість і продуктивність.

Іншою проблемою є сегментація фінансового ринку, адже не секрет, що дрібні підприємці знаходяться, як правило, у не вигідному становищі порівняно з великими суб'єктами господарської діяльності, які мають традиційні форми застави і кредитну історію. Причиною такої ситуації є обмежений діапазон інструментів ризик-менеджменту, відсутність ефективної системи інформаційного забезпечення, а також незадовільне регуляторне середовище. Сегментація і відсутність конкуренції вважаються основними факторами неефективності та високих відсоткових ставок.

Таким чином, створення ефективного фінансового ринку в сільській місцевості є можливим через:

- формування сприятливого середовища для фінансових посередників (підвищення дохідності економічної активності в сільській місцевості,

зменшення ризиків, покращення інформаційних потоків, усунення правових бар'єрів у сферах фінансового посередництва і виконання контрактів);

- розвиток інноваційно орієнтованих фінансових інститутів;
- встановлення зв'язків між формальними і неформальними фінансовими посередниками;
- стимулювання розвитку систем страхування і хеджування, які сприятимуть покращенню ризик-менеджменту і зниженню трансакційних витрат.

Косодій, Р.П. Проблеми розвитку ефективного фінансового ринку в сільській місцевості [Текст] / Р.П. Косодій, А.О. Бондаренко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (10-11 листопада 2005 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2005. - Вип. 8. - С. 43.